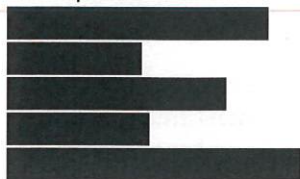

Correspondentieadres:

Aan: gemeenteraad van Opsterland
cc aan: College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag

Langezwaag, 29 april 2024

Onderwerp: reactie bewoners op reactienota ontwerpbestemmingsplan Luxwoude – Grondwaterwinning- en drinkwaterproductielocatie (NL.IMRO.0086.10BPWaterwinning-0201).

Geachte leden van de gemeenteraad,

Wij hebben kennis genomen van de reactienota op onze zienswijze. Onze zienswijze heeft niet geleid tot wijzigingen of voorstellen tot wijzigingen van het bestemmingsplan. Wij vinden het teleurstellend dat ondanks de gesprekken die gevoerd zijn met de portefeuillehouder, deze reactienota toch op tafel ligt.

Na het indienen van ons bezwaarschrift in november 2023 hebben wij nog nadere informatie verkregen uit Woo-verzoeken. Relevante informatie delen wij graag met u. Ook reageren wij ter verduidelijking op een aantal punten uit de reactienota. Kort gezegd denken wij dat het college met deze reactienota een aantal belangrijke zaken over het hoofd ziet.

In ons bezwaarschrift en tijdens de presentatie in het dorpshuis in Langezwaag op 7 februari jongstleden zijn wij ingegaan op vier bezwaarpunten. Deze vier bezwaarpunten vindt u ook terug in deze brief.

Als eerste willen wij nogmaals aangeven dat wij niet tegen het winnen van water zijn. Het winnen van water is van algemeen belang. De locatie van de waterzuiveringsfabriek is een plaatselijk belang, waar u over gaat. Omwonenden hebben de waterwinning al te accepteren. Het accepteren van een waterzuiveringsfabriek gaat veel te ver, aangezien er ook alternatieve locaties zijn.

1. Locatiekeuze waterzuiveringsfabriek:

- In de inleiding van de reactienota stipt men al een belangrijk punt aan: het economische belang van de gemeente Heerenveen i.v.m. de bedrijvigheid op het IBF. Een belangrijke oorzaak waarom er überhaupt water gewonnen moet worden. Eenderde (!) van het drinkwater is nodig voor de zuivelindustrie op het IBF. De gemeente Heerenveen heeft ervoor gekozen bedrijvigheid te faciliteren op het IBF. Daarmee heeft de gemeente Heerenveen ook een verantwoordelijkheid om de impact van deze industrie te dragen. Zoals de plannen nu voorliggen, wordt de impact volledig bij de gemeente Opsterland en dus bij onze meenschap neergelegd. Ambtelijk wordt in de reactienota aangegeven, dat Vitens als initiatiefnemer van het ruimtelijke voornemen bij de eerste voorkeurslocatie is gebleven. Waarom neemt men hier ambtelijk en bestuurlijk genoeg mee? Waarom is er ambtelijk en bestuurlijk geen contact met Heerenveen gezocht? Immers, volgens het locatieonderzoek¹ blijkt ook dat het realiseren van een productielocatie goed past in de duurzame doelen die de gemeente Heerenveen heeft gesteld aan het ontwikkelgebied Klaverblad Noordoost.

¹ Quick scan locatiekeuze productielocatie Luxwoude, 7 oktober 2020, opgesteld door Royal HaskoningDHV.

Gezien het economische en algemeen belang zal de gemeente Heerenveen ook een positieve gemeentelijke grondhouding hebben om de waterproductielocatie te realiseren op het Klaverblad Noordoost.

Wij schetsen u nogmaals een aantal voordelen van de locatie Klaverblad Noordoost in Heerenveen:

- Er wordt een gedeeltelijke verantwoordelijkheid genomen voor de levenszekerheid van drinkwater, dit is beter uitlegbaar aan de inwoners van Luxwoude en de omliggende dorpen.
 - Er komt geen nieuwe industriële bebouwing langs de A7 tussen Heerenveen en Drachten.
 - Het gebied staat gebouwen > 13 meter toe en is daarmee niet in strijd met de ruimtelijke ordening.
 - Geen verderf van het open landschap. Een gebouw van 20 meter hoog (flat van 7 etages) valt niet landschappelijk in te passen.
 - De infrastructuur is op deze locatie al aanwezig en zorgt niet voor jarenlange overlast van bewoners in Opsterland en onveilige verkeerssituaties vanwege het vele grote bouwverkeer tijdens de bouwfase.
 - Ook zorgt het niet voor structureel meer groot en zwaar vervoer op onze wegen.
 - Er vindt geen onnodige opoffering van bos en natuur plaats.
 - Er is ruimte voor waterbuffering (dit wordt ook als meekoppelkans aangegeven).
- In de reactienota staat dat Vitens “met oog op veiligheid en leveringszekerheid de productielocatie gescheiden wil houden van industriële activiteiten van derden”. Dit argument is nog nooit ergens genoemd en komt nu in de reactienota pas naar voren. Bovendien is het strijdig met het onderzoek wat Vitens heeft laten uitvoeren (Quick-scan rapport). Hierin staat dat **“de industrie in de buurt geen substantieel risico vormt. In ieder geval niet significanter dan op de andere locaties”**.
 - Wij hebben in onze zienswijze aangegeven dat niet alle relevante criteria zijn meegewogen, zoals impact op stakeholders. Ook de gemeente Opsterland geeft in een ambtelijke reactie aan bij Vitens dat er sprake is van een onjuiste vergelijking op basis van stakeholders! In bijlage 2 en 3 vindt u relevant ambtelijke e-mail verkeer richting Vitens.
 - Kenmerkend in Friesland en de gemeente Opsterland is het open landschap. Toch wil Vitens een productiegebouw plaatsen en hier industrie neerzetten. Concentreer dit soort ruimtelijke ontwikkelingen daar waar het thuishoort: op bestaande industriegebieden.

2. Effecten drinkwaterproductielocatie: onvoldoende afgewogen door bewoners niet mee te nemen in participatieproces.

- Meerdere malen valt in de reactienota terug te lezen dat dit planproces transparanter is dan menig planproces uit het recentelijk verleden. Wij willen opmerken dat dit een treurige zaak is. Als het college en ambtelijke ondersteuning dit transparant vindt dan is er maar 1 constatering mogelijk: participatieprocessen van de gemeente Opsterland zijn niet meer van deze tijd. Het past niet in de huidige tijd waarin burgers, bedrijven en overheden met elkaar bouwen aan een gezonde en veilige leefomgeving.
- Wij benadrukken dat er door Vitens en de gemeente alleen geparticipeerd is over de effecten rondom de waterwinning. Aan bewoners is niet verteld dat de functies waterwinning en waterzuivering uit elkaar getrokken kunnen worden. Tevens is niet verteld dat er meerdere geschikte locaties zijn voor de waterzuiveringsfabriek en wat de voors en tegens zijn van deze locaties. Had men hier eerder met bewoners over gesproken en transparant verteld dat er onderzoek was gedaan naar meerdere locaties, dan had men eerder weerstand ontvangen vanuit bewoners. Onlangs waren wij aanwezig op de doarpsspetearen in Luxwoude. Ook twee wethouders waren aanwezig. De portefeuillehouder heeft letterlijk gehoord dat bewoners in Luxwoude ontstemd waren omdat ze pas onlangs te horen hadden gekregen dat er ook een fabriek ter hoogte van 20 meter gerealiseerd gaat worden i.p.v. alleen de waterputten.
- Ter aanvulling op onze eerdere zienswijze benadrukken wij dat er beslist niet transparant is gecommuniceerd. Vlak voor het indienen van de definitieve bestemmingsplanwijziging kwam Vitens met de verhoogde bouwhoogte. Uit een memo van Vitens blijkt dat Vitens al veel eerder wist dat de bouwhoogte hoger zou zijn dan 13 meter. In 2018 heeft Vitens pompproeven uitgevoerd en wist men

wat de grondwaterkwaliteit was en welke processtappen er bij benodigd zijn om dit water te zuiveren. Een jaar eerder, in 2017, heeft Vitens voor dit procesdeel een functionele en technische standaard ontwikkeld. Toen was dus al duidelijk dat de reactor voor dit proces een totale hoogte heeft van minimaal 14 meter (Bijlage 4). In het Quick-scan rapport, opgesteld in 2020, staat “voor de bouwhoogte kan worden uitgegaan van 10m”. Wij merken op dat als het criterium ‘hoogte gebouw’ was meegewogen in de quick-scan, de locatie in 2020 al afgewezen had moeten worden.

- Als u instemt met deze bestemmingsplanwijziging dan stappen we in een vooropgezette fuik. Er wordt aangegeven dat een tijdelijke toegangsweg of aanrijroute geen onderdeel uitmaakt van het voorliggende bestemmingsplan. Het is echter wel een belangrijk nadelig effect. Er moet een aanrijroute gekozen worden, terwijl er op geen enkele wijze een goede en veilige aanrijroute te bedenken is. Bovendien is het aannemelijk dat Vitens later op de proppen komt met nieuwe inzichten. Bijv. dat waterbuffering noodzakelijk is met uitbreiding van gebouwen tot gevolg. Als u niet instemt met het realiseren van een waterzuiveringsfabriek in Luxwoude dan heeft men mogelijk last van de impact van de waterwinning maar niet van alle effecten die samengaan met de realisatie van de waterzuiveringsfabriek en toekomstige ontwikkelingen.
- Ambtelijk geeft men aan dat de verkeersafwikkeling van het bouwverkeer als gevolg van de voorziene extra vervoersbewegingen niet als problematisch wordt gezien. Wederom, als Vitens en de gemeente transparant met bewoners hadden gecommuniceerd over de effecten van de waterzuiveringsfabriek, dan had u wel weerstand vernomen. Wij vragen ons af of deze ambtenaren wel bekend zijn in Luxwoude en omgeving.

3. Participatie met bewoners is onvoldoende

- Het stoort ons dat in de reactienota een hele opsomming gegeven wordt over het participatieproces. Wij hebben al aangegeven dat dit proces helemaal niet zo transparant is als men doet of wil geloven. Er wordt aangegeven dat een dergelijk participatieproces vraagt om een actieve houding van de omgeving en er mogelijkheid was om met de programmamanager van Vitens in gesprek te treden. Volgens ons hebben wij wel degelijk een actieve houding aangenomen. Van januari 2022 tot heden is er per mail, telefonisch, of tijdens een bewonersbijeenkomst contact geweest met de programmamanager van Vitens. Maar Vitens en de gemeente bleven altijd vasthouden aan bestaande plannen. Dus tot een goed gesprek is het nooit gekomen. Informeren in plaats van participeren noemen wij dat. Participeren mag blijkbaar, in een klankbordgroep, als straks de belangrijke besluiten al genomen zijn. Het college, gemeentebesturen en Vitens kunnen niet stellen dat er geen actieve houding is geweest. Met zo’n uitspraak zetten ze u op het verkeerde been.
- Bewoners in Terwispele zullen in hun eigen reactie formuleren dat er geen actieve participatie plaats heeft kunnen vinden, aangezien zij niet tijdig zijn geïnformeerd. We laten dit in onze reactie achterwege omdat de bewoners van De Alde Dyk daar zelf nog op zullen reageren.
- Ook willen wij u wijzen op de onjuiste verschaafing van informatie door Vitens via hun website tijdens bezwaarperiode bestemmingplan wijziging. Zie bijlage 5. Volgens de projectwebsite van Vitens heeft u al een besluit genomen. Eind september 2023 hebben zij een bericht gepubliceerd. Kort na publicatie van dit bericht kregen wij als bewoners een brief op de mat over de mogelijkheid tot indienen van een zienswijze. Dus goed om te horen dat Vitens ook na besluitvorming zorgt draagt voor communicatie via nieuwsbrieven en de projectwebsite maar wie ziet er op toe dat bewoners ook de juiste informatie krijgen?
- Er is een externe partij (KWR) geweest die heeft onderzocht hoe het stakeholdermanagementproces eruit zag en functioneerde. Hieruit blijkt dat er binnen de begeleidingscommissie vraagtekens bestonden over het feit of alle belangen wel behartigd werden.²

4. Effecten grondwaterwinning en herstellfonds

- Wij zijn van mening dat het MER nog onvoldoende onderbouwing geeft over de te verwachte effecten. Wij hebben een veertigtal vragen opgesteld waarvan wij vinden dat er een antwoord op moet komen.

² Stakeholderbetrokkenheid in integraal assetmanagement, KWR Bedrijfstakonderzoek BTO 2021.009 | Februari 2021

Zie hiervoor Bijlage 1. Waarom maken wij ons hier druk om? In ons geval kan schade ontstaan door klimaatverandering, gaswinning en straks ook door waterwinning. De oorzaak is dan niet direct aan te wijzen. We willen voorkomen dat bewoners worden geconfronteerd met eindeloze procedures en bewijslast die bij de bewoner ligt als er schade is. Wij willen benadrukken dat dit zorgen zijn voor nu en niet voor later.

Vitens zegt dat er geen zettingschade wordt verwacht als gevolg van de winning. De onderliggende hydrologische onderzoeken zijn hier genuanceerder in en sluiten dit niet uit.

- Als voorwaarde van de winvergunning is ook opgenomen dat Vitens na start van de winning een evaluatie uitvoert. Echter blijft het onduidelijk waarop gemeten wordt. Er zijn namelijk vooraf geen normen of grenswaarden gesteld. Waar evalueren ze op als Vitens niet SMART geformuleerd heeft waarop ze het gaan toetsen? En wordt over de uitkomsten openlijk en op een eenvoudige wijze gecommuniceerd met bewoners? Ook in de reactienota blijft dit vaag. Men heeft het over het grondwatermeetnet wat moet zorgen voor “de hand aan de kraan” maar dan dient vooraf wel vastgesteld te worden op welke waarden men, door de tijd heen, gaat evalueren. Zodat je ook op tijd de kraan dicht(er) kan draaien.
- We staan nu nog ruimschoots aan de voorkant van het traject. Er is nog voldoende tijd voordat er daadwerkelijk grondwater gewonnen gaat worden om na te denken over de evaluatie, en het inrichten van een herstelfonds. Laten we met elkaar hopen dat het niet nodig is en dat bewoners geen gebruik hoeven te maken van een schadefonds. In de reactienota staat dat de gemeente de gevraagde rol niet op zich kan nemen. Maar u kunt als gemeenteraad wel aandringen op een zorgvuldige uitwerking van de evaluatie.

Zonder antwoord op deze vragen kan er volgens ons geen doorgang plaatsvinden voor het wijzigen van het bestemmingsplan. Wij willen benadrukken dat in de reactienota wordt gewezen naar de Provincie, die de winningsvergunning al verleend heeft. De Provincie wijst op haar beurt in de reactie op zienswijze rondom de locatiekeuze van de waterzuiveringsfabriek weer naar de gemeente. **U bent nu als gemeenteraad nog in staat om dit een halt toe te roepen!** En te eisen dat er antwoorden gegeven worden op vragen. Verdiepende vragen die u zou kunnen stellen vindt u zoals gezegd in de bijlage.

We hopen dat u ons steunt want het is echt onbehoorlijk dat wij als bewoners zoveel tijd en energie moeten stoppen in planprocessen van de gevestigde orde. Voor ons is het inmiddels een hoofdpijndossier geworden.

Met vriendelijke groet,

Bewoners
de Plasse, Langezwaag

[Redacted signature block]